Ч. 198. Чернівці, неділя дня 8. (20.) вересня 1896. Рочник XII.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграницї 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня кромі недїль і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмініcтрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Гадки бувшого москвофіла.

(Статї надіслані).

(Дальше).

6. Моя сповідь.

Для точнїйшого зрозуміня моїх гадок я винен читателеви об'яснене, яким способом я із москвофіла став ся народовцем.

Одного разу росказував менї один народовець, як то раз якийсь молодий москвофіл перескочив пліт московщини і попав у народовский сад. Сей молодий чоловік — звім его пр. Г*— оповідав опісля, що він готов був застрілити ся зі встиду, коли зiйшов ся з своїми давнїйшими единомишленниками. Чого він мусїв встидати ся свого вчинку? Певно поступив або глупо, або підло. Бог з ним! Видко, набрав „непереконуючого переконаня.“

Але я его знаю: він ще молодий. Ось зрозуміє з часом лїпше і — буде меньше встидати ся; слава тільки Богу, що не застрілив ся. — Та лишім се. Я обіцяв росказати, як я став ся народовцем.

Яко чоловік дуже педантний не можу однак уперед ще не сказати: як то я став ся москвофілом. Отже слухайте байку:

Родив ся я над Прутом під Чернівцями, в селї скрізь-на-скрізь руcкім (навіть попи тодї там инакше не вміли), і — як не могло инакше бути — навчив ся я й говорити по руски. У школах учив ся я також і по руски, при чім незмірно дивувало мене одно: замісць щоби лекше, менї училось о много труднїше по руски, нїж по нїмецки. В пятій клясї ґімназияльній (де, мимоходом сказавши, нїмецку ортоґрафію треба знати не гірше професора) я нїяк ще не проникнув тайни правописи руской. Та оно й не могло бути инакше, бо правописи руской мабуть не знали і ті, що спорядили всїлякі книжки, де читало ся: то „журавлѣ“, то „журавлѣ̂“, то „журавли“, а навіть були такі безбожники, що печатали „журавлї“. І кому тут було вірити? Чи то був такий великий гріх, коли ученик зі своєї сторони обогатив види руской правописи і написав „журавле“ (*е* з дашком). Мене брала безнадїйність. В V. ґімн. клясї і притім бути ще не согіршим учеником і не знати руской правописи, ба навіть не мати надїї, колись її вивчитись — то щось дуже пригноблююче. Аж тут случай вибавив мене.

Один мій бідний товариш ходив часто до „Руской Бесїди“, де сповняв обовязки „лявфбурша“. За то міг в ночи при товарискім сьвітлї учитись, читати ріжні ґазети і ще де-що. Сей мій товариш чув у Бесїдї когось оповідаючого, як виговорюють Москалї поодинокі букви. Сю вість він удїлив от так жартом і менї. Виговором тим (він був від правдивого московского ще дуже далекий) я став собі читати рускі книжки (от-так, знаєте, пуста хлопяча натура!) і коли привик більш-менш до него, то узрів, що мов би чудодїйними чарами прозрів я в справі руской правописи (етимольоґічной) і став правильно єї уживати.

Потому читав я книжки росийскі і бачив, що там так, як у Нїмцїв одностайна правопись, чого у наших зовсїм не було. Потім аж чув я про спір о москвофілах і українофілах, і бачив лад в словесности росийскій і безголовє у нас... Потім читав я Лермонтова „Герой нашего времени“ — так пильно читав сей твір, що навіть цїлий день не ходив до школи; і по прочитаню сего чудного романа (risum teneatis!) став я з погордою дивити ся не то на Українцїв, але і на наших недопечених москвофілів, котрих тарабарщина менї дуже обридла... І так став ся я Москалем.

Потім я старав ся вивчитись справдїшнього великоруского язика і історий Руси і можу сьміло сказати, що допровадив знане дотичне до можливих для жиючого in diaspora Москаля границь.

Тепер я нераз питаю ся: чи дїйсно „Герой нашего времени“ зробив із мене

---

5)

Фріц Рандель.

Повість з норвеского

Хр. Вінтерґієльма.

(Дальше).

V.

„Adieu, пане професор! Я хотїв би подякувати вам за прохід, але чую, що не потрафлю так, як би я хотїв. Передо мною розкрило ся нинї богато нового, а ви пробудили не одну думку у мене.“

„О, мало за що, мій дорогий Рандель,“ відповів професор Барт, стискаючи Фріцови щиро руку, „тїшить мене, що вас се занимало. Впрочім я дуже нерадо запускаюсь з молодими людьми в розбиранє питань віри і науки. Їх часто зле зрозуміють і попадають в пересаду. Отже мусимо виходити з того, щоби не перескакувати нї одного огнива і що остаточно прийде границя, де устають всякі відомости, а кождий з нас мусить зачинати вірити, відповідно до свого переконаня. Але ви поступили, здаєсь, на самостійній дорозї уже так далеко, що можете глубше думати, як звичайно молодїж є в силї. Я хотїв би впрочім дальше з вами побалакати; — він глянув допитуючо на Фріца — скажіть, коли маєте охоту більше побалакати про ті справи, то я проходжую ся що дня о тім часї... Отже так, прийдїть же завтра, але точно о пятій годинї!“

Они стояли власне на фіртцї до мешканя професора і повернули з далекої прогульки. В повороті заскочила їх густа метелиця, що виглядала при ґазовім осьвітленю як безмірне, біле піряне море, в котрім они йшли по днї. Снїг лежав їм досить густо на капелюхах, бородї, на плечах і грудях. Трохи підстаркуватий, малий і худий професор з остро витесаним лицем пригадував своєю, сивиною припорошеною, трохи відстаючою бородою, глубоко осадженими очима та сухою, темною шкірою мимоволї якусь середновічну фіґуру.

Фріц пішов до дому, неспокійний і в цїлім внутрі зворушений і потребував тепер скупити себе, бо стояв перед сумнївом. Але тим докладнїйше видїв він противеньство в ясній, спокійній певности професора, котрого цїла особистість стояла перед ним мов згромаджена і оживлена сума мудрости сьвіта з цїлих столїть.

Фріц був від двох лїт студентом і мав двайцять лїт. Довго він був з Ведельом нероздїльний; мешкали разом, приставали разом, мали спільні бажаня, інтереси, слабости, амбіциї і разом кинулись в тім самім почутю свободи в вир студентского житя, між товариство, між товаришів, приносячи може трохи за легкодушно жертви всїм богам молодости. Але коли Ведель Стенерзен находив ся в тім всїм, як риба в водї, зневолив ся Фріц незадовго. Замісць нового, великого, впливового товариства, яке надїяв ся спіткати, надибав тут у великім містї те саме що перше в малім, хотяй трохи сильнїйше і ширше, але на дїлї те саме. Ті самі балї, де танець, забава і перекуска були так само головним дїлом, ті самі вечерницї, де від першої гербати аж до послїднього пунчу не чули потреби до нїчого більше, як тільки до чогось „солїдного.“

Він міг чути склонність до поодиноких осіб і переконати ся, що в них була укрита потреба красного, але тих ніжних корінцїв, що що йно намагали ся найти підставу в спільнім товарискім житю, не міг він тут найти, де виключно рішали материяльні взгляди і всьо духове пригнетали, коли тілько не було релїґійної породи. Тому навіть молодїж не була вже більше в его очах молодою. Він видїв, як всї про те думали, щоби навчити ся печи потрібний до житя хлїб. Єму стало ясно, що властиво і він сам не був уже більше зовсїм молодим і веселим; але де властиво лежав блуд, того не міг спізнати і так жив дальше з дня на день.

Одного весняного ранку досьвіта вертали оба приятелї разом до дому по весело прогулянїй ночи. Слабе сьвітло заряня обливало все одностайною сїрою барвою. Білені ряди домів з позамиканими склепами і спущеними занавісами дивились на них мов би зі строгою пересторогою, щоби не мішали сну праведних та чесних і не робили стуків голосним ступанем по камянім хіднику. Однак всьо звенїло так голосно, що чути було вози з четвертої, пятої улицї і они знали, коли надходив полїцай, ще богато скорше, нїж показав ся на скрутї. Они не могли не допустити, щоби брама їх дому не заскрипіла, коли єї замикали, та щоби кождий їх крок на сходах не відгукував ся гомоном; порожно і глухо як в бочцї гудїло всьо.

Прийшли з кипучого житя і розпустної ве-

Москаля? Довго я в то вірив. Але тепер видить ся менї, що то зробило нїчо друге, лишень безголове у малорускім таборі: брак правдиво народного огнища, брак навіть чогось так примітивного, як спільна правопись, правопись, котра собою представляє осередок народного огнища, гейби его головний вівтар.

Я сказав висше, що погорджував тарабарщиною москвофілів наших, а все-ж треба було, тому що они представляли собою натуральних другів моїх ідеальних сьвятощів, зблизити ся з ними, або жити житєм одиноким, своїм. Я й зблизив ся, та з великою резервою. Нї до одного їх „общества“ я до сегодня не вступив членом. Все-ж таки я був їх приклонником аж до печальної памяти купчанківского віча (1892).

Чим старшим я ставав ся, тим меньше був я доступний свому попередному настрою, тим більшу звертав я увагу на реальні вимоги житя. „Любов як огонь, без пищі гаснет“, каже один российский поет. І він говорить щиру правду. Довго жити ідеалами, хоть-би навіть об'єдинительними мріями, не можна. То так як би хто схотїв живитись чистою водою. Якийсь час оно іде, а потім таки не зможеш. Хиба лиш одні божевільні доброохотно із голоду гинуть.

Так оно, бачите, і менї захотїлось мов насущного хлїба, житя правдивого, житя не без цїли, житя правдиво-товариского, якого у москвофілів рішучо нема. При тім показалось менї, що фраза про єдність „русскаго“ народу сама по собі красна, та що тільки в житє ввести єї ми, се-б то австрийскі Русини, зовсїм не спроможні. „Soumission ou la mort!“ — казав цар Николай І. до народу польского, і після мого переконаня сї точнїсїнько слова кажуть обставини до 3½ мілїонів нашого народа в Австриї... І менї жаль стало далї губити сей нещасливий мій нарід... Хоть не один, але три віддїльні з него зробити народи рускі — все ще лїпше, чим смерть. Нарід, і ще раз нарід! — се стало ся моїм гаслом, котрому я хочу від тепер посьвятити ся. Бо не нарід для народної ідеї, а народна ідея для народу, щоби ему служити, щоби его морально скріпити і щоби его зробити щасливим.

Про те ще поговорю пізнїйше. А тепер позволяю собі тут всунути мої мисли о пресловутім купчанківскім вічу (1892 року).

7. *Купчанківске віче.*

Хто читав бл. памяти „Руску Правду“ Гр. Купчанка, той певно буде памятати, яким беззмістним змістом она відзначала ся. Трохи соли було хиба в статях полемізуючих з Українцями. Все друге таке, що нїяк не годить ся для змісту ґазети, хоть би навіть писаної „для мужиків“, якою дїйсно Р. Правда після свого заголовку величала ся. Для інтелїґента призначені були мабуть лиш ілюстрациї, бо писанина ґазети певно его бридила. Та ще гірше мусїла его бридити та обставина, що Купчанко в сїм листку над міру величав пок. митрополита Сильв. Андрієвича, котрий так усердно переслїдував Русинів, членів черновецкої „Рускої Бесїди“, навіть тодї, коли ще то товариство було старорускім, по гадцї п. Григория Купчанка, — величав митрополита, котрий навіть свое власне славяниске імя зненавидїв і змінив его в „Мораріу“. Ну, нїчо ще, коли дїйсно славяноїду-митрополитї пославословив славянолюбивий Гр. Купчанко; невелика ще біда! Може митрополит дав на „изданіе“ яку лепту, треба очи зажмурити...

Аж тут нараз являє ся відозва п. Гр. Купчанка, скликуюча всенародне буковиньске віче (весною 1892-го року). І ще се не зле. Овшім, слава Богу!... Але бо то от що за вовча шкіра: митрополит, котрий до тепер переслїдував, або бодай в зневажаючий спосіб іґнорував все славяниске — 1885 року навіть (horribile dictu!) заборонив у своїй церкві звеличати память православних сьвятцїв Кирила і Методия — сей митрополит з усею душею опікує ся сим народним руским вічем. Сьвященики-румунїзатори збераюгь на сю цїль гроші і страшенно аґітують.

Es ist was faul im Staate Dänemarks — подумав я собі тодї. — Аж тут приїздить і сам пан Григорий Купчанко із Відня. Єму румунїзаторскі сьвященики на встрічу... Що за комедия?

І думаю я, думаю, поки додумав ся. „Мужицка газета“ — то була вудка для селян, аби вибрали Купчанка послом до сойму. Ну, его не вибрано, але все-таки вибрано трох Русинів-народовцїв (Пігуляка, Тиміньского, Воляна). Мужики би були вибрали, як до тепер румунїзаторів (на то, слава Богу, є румунїзаторскі оседлцї у коршмі, а попи у церкві), але народовцї унялись, де слїдувало, і перший раз на Буковинї вийшли і Русини послами.

Хоть я й не признавав ся тодї до Українцїв, але вість про вибір молодоруских послів мене яко Славянина дуже урадувала. Але пана Купчанка, здає ся, нї. І митрополита Андрієвича також безпечно нї. По тім всїм прекрасні душі найшли ся. Купчанко (більш може з особистих причин) розлютив ся дуже і задумав скликанем всенародного віча виставити testimonium paupertatis в видї незадоволеня народного на рахунок побідоносних народовцїв. І сьміяв ся може в кулак, думаючи з віденьска: „ja, die Rache ist süss!“ О тім, що він спиняє добро-благо руского народу, може сарака не мав часу і погадати.

При сїй нагодї знов запалала у митрополита повна ненависть до Русинів... Може п. Купчанко гадав, що архиепископу жаль було, що его, се-б то редактора „Р. Правди“, не вибрали на посла? Бідний Купчанко, як глупим він би тодї показав ся!

Divide et impera! — сказав певно до себе тодї старий лис і уняв ся за купчанківске віче. А числив він мабуть так: Партия народовска могутнїє, з нею уже Волохам треба числитись — се зле... Москвофіли також тепер злять ся, що поражені, треба взяти їх нїби під свої крила.

селости до пустої пустинї, якою може бути велике місто, що не жие, не має сонця, не має запобігливого руху. Фріцови зробило ся маркотно, як би знаходив ся в гробі, коли вступив до своєї комнати. Він отворив вікно, через котре входив сьвіжий подув воздуха і коли кинув нагортку та капелюх на столец, вибрав зза шафи кілька фляшок Сельтерскої води. Коли побачив Веделя Стенерзена, що утомлений і тяжкий, з капелюхом на голові, в нагортцї і з палицею в руцї сидів в кутї софи, почув обридженє до того способу житя. Ведель випив був за богато, а ранне сьвітло підносило его безкровні, блїді черти лиця, до котрих червоні обручки на очах і уста були в острім контрастї, а посоловілий, погаслий погляд збільшав ще блїдість і вялість загального виразу лиця. Фріц станув перед зеркало, щоби подивитись, чи він так само виглядає. О так, по части так само, хотяй не так дуже вяло.

„Ведель, я думаю, що нам треба такий спосіб житя закинути.“

„Закинути?“ спитав Ведель і подивив ся дуже розсїяно і безмисльно. Він розтворив зручно, як завсїгди, Сельтерску воду і при тім удало ся ему більше менше по рівній части зміст фляшки подїлити межи склянку а ґазети на столї.

„Ми воюємо за богато,“ говорив Фріц дальше, се не служить нам і на довше знудить.“

„Певно, розуміє ся!“

„Від завтра я кажу: гов! Зачну учитись, і думаю, було би найлїпше, як би і ти зачав.“ Він кивнув до Веделя і оба витягнули одним душком зміст Сельтера, як хотїли ним запечатати свій намір.

„Певно, фу — розуміє ся!“ відповів Ведель падаючи в ріг софи.

„Отже вже рішене?“

„Певно, розуміє ся!“ Ведель був надзвичайно згідний зі своїм приятелем, особливо коли зачав відчувати тяжке множество своїх нічних подвигів і дістав велику склонність заснути з одною ногою на софі, а з патиком витягненим на столї, як небезпечна ґрізьба на лямпу та на склянки.

На слїдуючий день зачали жити після постановленого наміру.

Але результат був такий, що коли Фріц додержав своєї постанови, Ведель незадовго попав назад в свої давні навички. Безнастанні відвідини товаришів ішли дальше тим самим способом, як перше, і Фріц не мав спокою в наущї. Для того порадив він Ведльови цїлком по приязни, щоби перенїс ся на иньше мешкане.

„Чи ти се на правду, поважно кажеш?“ запитав Ведель тихо, бо несподївана рада здивувала его і згризла дуже. „Ми, що завше держали ся разом?“

„Ми можемо і так держати ся разом,“ відповів Фріц, подаючи Ведльови приязно руку, хотяй він сам боров ся довго з тою постановою.

„Менї прецїнь не ходить о те, щоби віддїлити ся від тебе, але щоби позбути ся товаришів.“

„Ну, певно, то хиба вже мусить так бути,“ відповів Ведель. Він не міг перемогти себе, щоби подивити ся Фріцови в очи. „Я лишусь для тебе завсїгди вірний, о тім можеш бути переконаний.“

„А я для тебе — можеш бути певний. Але ти би повинен зробити так, як я, і завчасу залишити се житє. Ми таки занадто воювали; се може бавити до часу, але на довше не йде так.“

„Хочеш правити морали?“ запитав Ведель з добродушним усьміхом.

„А так, раз прецїнь було би оно зовсїм на місци — впрочім чистого і пожиточного моралу вислухаєш прецїнь.“

Фріц підкручував вуси і сьміяв ся так весело, як лише допускала ся прикра ситуация. „Бери річ, як єсть: се не зірване між добрими приятелями, але повна свобода для кождого з нас, щоби робив, що хоче, учив ся або не вчив ся, воював або не воював.“

Ведель не відповідав, але споглядав дуже прибито. В нїм виринуло неясне почуте, що ему дїє ся кривда, що він опущений і відтручений, а так довго ішов слїпо за слїдами свого приятеля. Він не робив жадних заміток більше, бо чув добре, що Фріц в однім взглядї, що до товаришів, мав слушність.

Так прийшов зимовий день, про котрий ми перше згадували. Фріц повернув до дому, по-

Потім як гадюка в моїй пазусї загріє ся, я її шпурю в очи народовцям. Най гризуть ся проклятї Рушії... А як би москвофіли — чого борони Боже — набрали сили і стали ся грізними (хоч то бути не може, бо ми чей же в Австриї) — то тодї я крикну: „державна зрада!“ і возьму знов народовців за пазуху.

Се стало менї ясно, як на долонї. І я з того часу захитав ся в своїй приязни до москвофілів вельми. — По що тримати ся партиї, котра своєю глупостию, чи підлостию стремить явно к згубі народу? — Si cum Jesuitis, non cum Jesu itis!

(Дальше буде).

НОВИНКИ.

Чернївці, дня 19-го вересня 1896.

Краєвий президент ґр. Ґоес повернув уже з своеї подорожи по Буковинї.

Іспити зрілости при учительскій семинариї в Перемишли відбудуть ся в днях 24-го і 25-го с. м.

Пригадуємо, що у вівторок, дня 22-го с. м., відбуде ся в сали Каси ощадностм в Коломиї вечерок з танцями заходом тов. „Родина“. Вечерок заповідає ся величаво. Хто би через помилку не дістав запросин, може їх дістати при касї.

З'їзд руских радикалів має відбути ся в днях 26-го і 27-го с. м. На тім з'їздї мають обговорити ся: вибори до ради державної, радикальний рух в краю, справу орґанїзациї партиї, справу видавництв партийних і внесеня участників збору.

З інспекцийної подорожи мінїстра рільництва. Ґр. Ледебур вернув в середу з Якобен до Кімполюнґу, а відтам поїхав до Руской Молдавиці, де оглянув трачку Ортлїба. В четвер оглянув мінїстер Арджельскі копальнї, а відтак поїхав на кони до трачки Попера. В Путнї-Монастири повитав мінїстра архимандрит Филипович і попровадив до монастиря. По обідї поїхав мінїстер через Карльсберґ і Долїшнїй Віків до Радівців. Всюди по дорозї витали мінїстра заступники громад і товпи народу. В Радівцях попращав ся з мінїстром краєвий президент ґр. Ґоес, причім мінїстер висказав своє повне вдоволене з цілої подорожи.

З любови. Капраль при 22-ім полку краєвої оборони в Чернївцях Рішнер був на маневрах і познакомив ся в Перемишли з касиеркою в каварни. Она ему припала так дуже до вподоби, що рішив ся втїчи потайки з нею до Чернївців. Що задумали, то зробили. Коли однак війско вернуло з маневрів, зараз почало ся против него слїдство. Рішнер знав, що его жде тяжка кара, тож розмочив чотири пачки сїрників і випив то у вівторок. Він страшно мучив ся три дни і аж в четвер умер.

Судний день в Чернївцях знати було не лише по тім, що в навечере его сьвітили ся лукові лямпи електричні, котрі в наші неділї і сьвята не сьвітять, а на двірци не було анї одного фіякра, бо всї жидівскі, але сей день був справдї судним днем для Лейби Вайсмана. Посварив ся він з Файбішом Зінґером за якусь дївчину. Яков Штайнмец хотїв їх погодити, але Зінґер кинув ся на него і покалїчив его страшно ножем в груди і в живіт. Сїмох жидів арештовано і для них ще раз настане „судний“ день.

З „Просьвіти“! На засїданях головного видїлу з днїв 7 і 21-го липня, 5, 8 і 15-го вересня винанято тов. „Руска Бесїда“ цїлий перший поверх власного дому; рішено вислати п. В. Короля на люстрацию читалень снятиньского і коломийского повіта; принято до відомости, що галицка кр. рада шкільна затвердила на нагороди пильности всї предложені видїлом книжочки, коли они лише будуть друковані правописею шкільною (фонетичною); виделеґовано від видїлу д-ра К. Левіцкого на господарскє віче в Тернополи, котре відбуде ся дня 3-го жовтня; принято 112 нових членів; окрім того полагоджено поменьші біжучі справи.

Страшну мачоху — жидівку Ангавхову і її чоловіка арештовано в четвер у Львові, коли виходили з божницї при улици Боімів. Ангавхова була вдовою, коли віддала ся за ґрайзлерника Ангавха, і від того часу заступала матїр 12-лїтнїй дочцї Ангавха, Рухли. Дочка тая якось нагло вмерла і вже похоронено її, коли прокуратория дістала безіменне донесенє, що Рухлю отроєно. І справдї переведено по відкопаню тїла секция виказала затроєнє аршеником. Мимо того, що в четвер був у жидів „судний день“, зараз з'їхала комісия і в присутности арештованих перевела ревізию цїлого мешканя. При ревізиї знайдено якийсь білий порошок в сїннику. Може бути, що той порошок є аршеником; се доперва має виказати розбір хемічний. Слуга Ангавхів зізнала, що в передодень смерти Рухлї мачоха до звичайної кави долила чогось з иньшої посудини; від того Рухля потім почала жалуватись, що її „рече в серединї“ і просила води, але її не дали. Через весь час ревізиї залягали улицю товпи жидів, дуже нерадих, що помішано їм таке велике сьвято..,

Смерть з неосторожности. В камінних ломах у Львові при ул. Личаківскій робив в четвер 50-лїтний робітник Йосиф Лянґ. Там однак була стїна землї так дуже підкопана, що земля усунула ся і придавила Лянґа. Вправдї добули его товариші зпід насипу, але Лянґ помер за кілька хвиль. Вину приписують властителеви ломів Бернардови Райсови, котрий позвалає робити в так дуже підкопаній стїнї землї.

Пяниця. Перед львівским судом присяжних відбула ся карна розправа против Івана Сокола з Потирицї, обжалованого о убійство власної жінки. Розправа тревала всего чотири години. Іван Сокіл має тепер 49 лїт. Оженив ся з заможною, старшою від себе дївчиною Мариєю ще перед тринайцятьма роками і лише її посагови та запопадливости має завдячити, що доси не погиб з голоду. Не довго по весїлю розпочав житє пяницї та марнотратника і певно було би вже давно прийшло між чоловіком і жінкою до кровавих бійок, коли би не розум жінки, що уміла мовчати, годила ся зі всїм, а рівночасно незвичайною працею, запопадливостию і ощадностию удержувала чоловіка і себе і цїлу родину. Таке нужденне і тяжке житє вела та нещасна жінка аж до послїдної весни, т. є. аж до часу, коли Іван вернувши одного вечера з коршми вхопив за кіл і розбив ним жінцї голову. Але не досить на тім; вид крови відобрав ему притомність і він знущав ся над тїлом жінки як зьвір над своєю добичею, та поломив їй майже всї кости. Убійство то тим більше гидке, що нї один сьвідок нї навіть сам убійник не могли надати причини тої наглої злости против жінки. В часї розправи показало ся, що Іван то зьвір в людскім тїлї. В виду того суд засудив злочинця на 7 лїт тяжкої вязницї, заостреної темницею в роковини убійства і постом кождого місяця.

Незвичайний сьвідок битви під Адуою появив ся несподївано сими днями під Мантуою в місцевости Ст. Льоренцо а Ґаббіано. Якийсь Ботті вийшовши на подвіре побачив на нім між своїми голубами також якогось чужого голуба, хорого і утомленого. Зловивши его побачив на пірю крил числа, а до ноги був привязаний шовковим шнурком малий кусник перґаміну. Письмо на перґамінї було вже дуже споловіле, однак дали ся відчитати слова: „Єллена, IV корпус войсковий“. Ґенерала Єллєну вислано з Італії на кілька тижднїв перед поражкою під Адуою з артилериєю до Абісинії. В его віддїлї находив ся той почтовий голуб, котрого випущено в Абісинії і він вернув в рідні сторони. Птах, що перебув таку величезну дорогу, мусїв блудити, коли так пізно вернув до Італії і ті труди подорожи відбили ся на нім, бо дістав горячку і за кілька днів здох в тім місци, де задержав ся на відпочинок.

Скандал в Римі. Не лише місто Рим, але цїлу Італію займає тепер цїкавий процес, який сими днями має відбути ся перед судом. Бувший президент мінїстрів Кріспі має сина Людвика, котрий є в Римі адвокатом. Той др. Людвик Кріспі жив з приязни з вдовицею ґр. Ді Целер. Одного разу в квітни минувшого року забавляли ся др. Кріспі з ґрафинею до півночи, але коли він вже відійшов, почула ґрафиня в сальонї кроки. Она хотїла двері отворити, але они були замкнені; аж прикликаний портієр розвалив двері. Тодї сконстатувала ґрафиня, що їй бракують дорогоцїнности вартости 80.000 лїрів. Она цїлком отверто посуджує д-ра Кріспіого о крадїж тих дорогоцїнностий, бо він мав також від неї ключ до брами дому. Але полїция не хотїла сина президента мінїстрів потягнути до одвічальности. Аж коли брати Мальпієрі хотїли деякі дорогоцїнности ґрафинї продати, арештовано їх, але они доси не хочуть сказати, від кого дістали ті дорогоцїнности на спродаж. Отже сими днями має відбути ся процес против них і всї вичікують, що они видадуть д-ра Кріспіого яко дїйсного злодїя тих дорогоцїнностий.

Найбільший міст на сьвітї є в Хінах. Він довгий на $8^1/_2$ кільометрів і збудований в поблизькости Санґанґу над берегом жовтого моря. Цїлий міст є з каміня, опертий на 300 камінних стов-

Так прийшов зимовий день, про котрий ми перше згадували. Фріц повернув до дому, пообідавши разом з Ведельом Стенерзеном. Ведель провадив ще завсїгди неправильне житє і хоч учив ся трохи права, але без витревалости. Фріц був квасний, бо мусїв признати перед собою, що ему було трохи потяжко наставати строго на свого приятеля, а до того сам з себе не був задоволений.

Він стояв при вікнї свого покою і дивив ся на долину на улицю. Розсїяно приглядав ся рухливому житю, що там на долинї ворушилось в ґазовім сьвітлї. Панї задержували ся перед виставою на розї, панове зникали в містичній темнотї пивничної винярнї, або висували ся з неї скрадаючись, мов би з недобрим сумлїнем; послугачі збігали ся як малі риби до принади, коли хтось зближив ся, а розносцї, візники і поважні купцї виринали в сьвітлї лїхтарнїв. Підчас того розлягав ся безнастанний стукіт возів з подорожними, що приїздили з зелїзницї. Він слїдив ту запобігливість тільки напів уважно, але тут було на всякий спосіб житє і дїйсність. Коби міг тілько найти її осередок! Заким прийшов до столицї, визначив собі плян дїланя ясно і докладно, але тепер видїв, що плян не був досить глубоко обдуманий; він не знав, звідки має зачати і мав пригноблююче почутє хиткости і непевности.

Спустив занавіси і засьвітив лямпу. Але коли почув ся на самотї, зробилось ему дуже сумно, як тодї, коли его ще дитиною лишали самого дома, і він чув ся нещасливий як Робінзон Крузоє на пустім острові. Сего не міг знести, взяв плащ і капелюх та покинув комнату; він хотїв видїти людий, чути їх бесїду, чути, що він сам і они жиють. Коли так ішов і над тим роздумував, чи має зачати свої студиї від історичних і критичних переглядів, чи від авторів самих, чи від старих, чи молодих, стало ся якось, що знайшов ся нараз біля професора Барта, котрий до него заговорив. І так уже ішли дальше.

Він не міг сам опісля здати собі справи, для чого ся розмова вплинула на него так сильно. Зміст розмови був з початку дуже ріжнородний; розмова йшла і про фільольоґічні студиї і про естетичні предмети, а трохи також про особи з публичного житя та про иньше. Аж на кінци розмови прийшли на напрями думок, а навіть з того не міг він опісля видобути жадних иньших позитивних фактів з загального вражіня, як ради, котрі одержав, пр. перестудіювати основно Буклера і Віктора Рідберґа. Але власне саме те вражінє, цїлий дух розмови було тим, що він уважав таким своєродним і могучим. Він був як новий чоловік, чув в собі іскру і що она вже запалилась.

(Дальше буде).

пах, а 21 метрів понад рікою. На кождім стовпі є ще марморовий лев, і тим міст виглядає дуже величаво. Міст має вже стояти около 800 лїт, однак по нїм того зовсїм не пізнати.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди поспішні			особові			мішані	
до Чернівців								
З Відня, Кракова, Львова, Станїслава, Коломиї і Снятина	11^{28}	.	.	$6^{\underline{57}}$	$10^{\underline{28}}$	$5^{\underline{50}}$		
З Букарешту, Яс, Сучави, Глїбоки	3^{29}	.	.	9^{12}	$10^{\underline{00}}$	$5^{\underline{23}}$		
З Новоселицї, Садаґури	.	.	.	.	.	.	11^{13}	$9^{\underline{50}}$

Відходять	Поїзди поспішні			особові			мішані	
з Чернівців								
До Снятина, Коломиї, Станїслава, Львова, Кракова і Відня	3^{47}	.	.	9^{41}	$10^{\underline{29}}$	$5^{\underline{38}}$		
До Глїбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12^{03}	.	.	$7^{\underline{17}}$	$10^{\underline{48}}$	6^{16}		
До Садаґури, Новоселицї	.	.	.	.	.	.	4^{30}	6^{21}

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.